

Broedvogelinventarisatie Wolvenpolder 2022

Auteur: Tom van Wanum
Tellers: Yannick Wouters, Michael van Beveren, Tom van Wanum

Mededeling 344

Inhoud

Hoofdstuk 1 Inleiding	3
Hoofdstuk 2 Gebiedsbeschrijving	4
Hoofdstuk 3 Werkwijze.....	5
Hoofdstuk 4 Resultaten	
4.1 De soorten en de getallen	7
4.2 Korte evaluatie	9
4.3 Verstoringen en vernielingen	9
Hoofdstuk 5 De kaarten	10

Hoofdstuk 1, Inleiding

De Wolvenpolder is een waterrijk natuurgebied ten zuidoosten van Spijkenisse in de gemeente Nissewaard. De polder is 40 hectare groot en maakt deel uit van het natuur- en recreatiegebied “De Uitwaayer” en ligt in de uiterste punt van het eiland Putten (Figuur 1). De polder ligt verdiept tussen dijken die rondom lopen. Ten oosten van het natuurgebied liggen een drinkwaterzuivering en Natura-2000 gebied “De Beerenplaat”.

Aan de noordoostzijde van de Wolvenpolder ligt de hoge gelegen Willemspolder en aan de zuidkant van het gebied ligt een grote dijk die het water van het Spui buiten houdt. Westelijk van de Wolvenpolder ligt “De Uitwaayer” en een aantal agrarische percelen die de scheiding vormen tussen de bebouwing van Spijkenisse en de Wolvenpolder.

Figuur 1: Overzicht wolvenpolder

In de zestiende eeuw wordt het gebied nog aangeduid als *'t land genaemt 't Kerckhof*. De naam van dijk aan de zijde van de polder, Kerkhofdijk, herinnert nog aan de oude naam van de polder. In 1536 is het gebied met kaden omringd.

De polder is op een later tijdstip vernoemd naar Reinier van der Wolff. Die heeft in de zeventiende eeuw de zomerkade verhoogd tot een winterdijk. In de achttiende eeuw is de aanduiding nog “Putsche Kerckhof” en is het eigendom van de erven van de Wolff overgegaan op Willem Paats. Aan de Wolvendijk staat de inmiddels onbewoonde boerderij “Wolvenstee” (bron: wikipedia).

De polder is sinds de inpoldering landbouwgebied geweest, maar werd in 2013 omgevormd tot natuurgebied. De Wolvenpolder maakt deel uit van het Natuurnetwerk Nederland. De overheid heeft het gebied aangekocht en in 2014/2015 ingericht als natuurgebied. Met de inrichting is het gebied zo aangepast dat het waterpeil in de Wolvenpolder verhoogd kan worden zonder dat de omgeving last krijgt van hogere waterstanden.

Ook zijn er verschillende voorzieningen aangelegd om mensen te kunnen laten genieten van het gebied, zoals een wandelroute, een parkeerplaats en een vogelkijkhut.

Op verschillende plaatsen in het gebied staan megastoelen waarop gerust en genoten kan worden van het uitzicht. Deze stoelen zijn gemaakt in samenwerking met leerlingen van het Penta Collega De Oude Maas in Spijkenisse (bron: provincie Zuid-Holland)

Hoofdstuk 2, Gebiedsbeschrijving

Het gebied is 40 ha groot en is sinds eind 2016 in eigendom en beheer bij Natuurmonumenten gekomen. De polder bestaat uit 2 kronkelende waterplassen gescheiden door een asfaltweg. Deze weg is aan beide zijden afgesloten met een hek en dus voor verkeer niet toegankelijk. Rondom het water ligt grasland met langs het water enkele plukken riet. Op een paar plekken is er opslag van wilg maar bomen zijn niet aanwezig en het hele terrein is goed overzichtelijk.

Er zijn een aantal ingangen die van een klaphek zijn voorzien en daar staan borden dat vrije toegang wordt verleend, ook met een hond mits deze is aangelijnd.

Er zijn geen echte wandelpaden maar door maaien worden wandelaars wel degelijk “gestuurd.”

Op 2 plekken zijn vlonders gemaakt over het water. Eén van deze vlonders ligt in het, tijdens de broedtijd, uitgerasterde terrein en is dan niet toegankelijk. Dit vlonder is inmiddels overwoekerd door riet en enkele elzen en is daardoor onbegaanbaar. Het komt de rust in dit deel van het gebied zeker ten goede. Aan één van de plassen staat een vogelkijkhut. Om deze hut te bereiken moet echter wel eerst een flink stuk open terrein worden overgestoken. Tijdens de broedperiode was er op ieder hekje een a4-tje met tekst en foto van jonge vogel geplaatst, waarmee gewezen werd op de broedtijd. Wandelaars werden zodoende gewezen op mogelijke verstoring en verzocht niet van de paden af te wijken.

De twee typen natuur die NM in de Wolvenpolder nastreeft zijn moeras en kruiden- en faunairijk grasland.

Moeras

Door het stimuleren van de groei van rietkragen en het waterpeilbeheer te optimaliseren heeft NM als doel het overgrote gedeelte van het gebied te veranderen in een moerassige vlakte met stukken slik. Doelsoorten voor het gebied zijn moerasbroedvogels zoals rietzanger, blauwborst en snor. De Wolvenpolder wordt door dit beheer mogelijk ook geschikt voor Noordse woelmuis.

Tot nu toe worden de volgende maatregelen genomen om de groei van rietkragen te bevorderen:

- De oevers worden bij het maaien ontzien
- wilgenopslag wordt verwijderd

Voor zover wordt er nog niets gedaan aan waterpeilbeheer. Daarnaast heeft NM aangegeven voorlopig nog geen grazers in te brengen zodat begrazing van riet wordt voorkomen.

Mocht dat niet voldoende zijn om rietgroei te verkrijgen dan is daar nog een optie om actief riet aan te planten.

Kruidenrijk grasland

Delen die relatief hoog liggen zijn ongeschikt voor moerasontwikkeling. NM streeft hier naar de ontwikkeling van structuurrijke en kruidenrijke graslanden geschikt voor insecten, kleine zoogdieren en een diversiteit van flora. Specifieke doelsoorten zijn niet aangegeven.

De graslanden worden gemaaid en het maaisel wordt afgevoerd. Hier en daar kan wat struweel ontstaan, maar NM houdt het gebied open en wil voorkomen dat het gebied verbost.

Hoofdstuk 3, Werkwijze

Er is dit voorjaar geïnterviewd op broedvogels.

Deze telling is de 3^e telling die is uitgevoerd. De nul-telling is gedaan in 2018. De tellingen zijn door ons uitgevoerd conform de richtlijnen uit Handleiding Sovon Broedvogelonderzoek uit 2016.

Het gebied heeft geen bomen en struiken, waardoor er vrijwel geen zangvogels zijn. Voor het inventariseren is het dus niet nodig rekening te houden met de tijden waarop zangvogels zingen. Ook is er weinig kennis van vogelzang nodig, het tellen gebeurt vooral op zicht.

De route die gelopen is, is voor het overgrote gedeelte hetzelfde. Vanaf de parkeerplaats kon een pad rond de twee plassen gevolgd worden.

Ondanks dat er met de vergunning in het gehele gebied gelopen en geteld mag worden is er voor gekozen zoveel mogelijk de wandelpaden te volgen om de verstoring zo klein mogelijk te houden en eventuele wandelaars niet op de gedachte te brengen de paden te verlaten.

Tijdens de tellingen werden er hesjes van NM gedragen. Verstoring van broedende vogels zoals Kievit en Tureluur ligt voor de hand. Doordat het hele terrein open is hebben deze vogels je al lang van te voren gezien en vliegen luid alarmerend rond. Deze "achtervolgingen" gebeuren tijdens het gehele rondje.

Een telling duurt gemiddeld 2 uur en de waarnemingen werden middels de app Avimap direct ingevoerd.

Tijdens het lopen werden alle vogels geteld die een binding vertoonde met het terrein. Overvliegende vogels zijn dus niet mee geteld.

Er is geteld op:

26 maart	8.03 – 10.11
8 april	7.02 – 8.31
30 april	7.00 – 8.46
15 mei	7.00 – 9.01
30 mei	6.50 – 8.37
9 juni	7.28 – 8.51

Er is ook geteld op 18 april. Echter door onbekende oorzaak is deze telling niet opgenomen in SOVON systeem. Er is waarschijnlijk iets mis gegaan tijdens het invoeren in Avimap.

De tellers waren: Yannick Wouters, Michael van Beveren en Tom van Wanum.

Enkele opmerkingen behorende bij de telling van:

26 maart, op de grote plas 31 kluten, veel kokmeeuwen en aantal kleine mantelmeeuwen. Ook 2 zwartkopmeeuwen.

Weinig Grote Canadese ganzen, wel 20 tal grauwe ganzen.

Ook slobbeend ruim aanwezig.

Nog weinig alarmerende kievieten en tureluurs. Ook aanwezig 2 kemphanen

Op de parkeerplaats bij het 1^e hek veel blikjes Red Bull en sigarettenverpakkingen.

8 april, bruine kiekendief vrouw, torenvalk, 2 zwartkopmeeuwen, 1^e fitis gehoord
Meer dan 15 hazen

18 april, 54 kluten, 3 steltkluten, 3 kleine strandlopers

20 april, los bezoek. Rietzanger 2 bij de hut, 3 bij plankier, 2 t.o. Wolvenstee.

Kleine plevier 2 ex. Roodborsttapuit 2x man

15 mei, 11 hazen. Koppel bruine kiekendief waarbij de man een prooi liet vallen voor een buizerd! Was waarschijnlijk bedoeld voor de onder vliegende vrouw.

Geen kieviten meer aanwezig.

30 mei, In de kijkhut wordt door 2 paar boerenzwaluwen gebouwd aan nesten. NM voorgesteld de hut tijdelijk af te sluiten. NM laat weten dit niet te zullen doen.

9 juni, Aanwezig een groep van minimaal 14 casarca's

Hoofdstuk 4, Resultaten

4.1, de soorten en de getallen

Telgebied	50537, Wolvenpolder						
Jaar	2022						
ID	1968896	1979283	1997822	2025514	2051740	2066560	
	26 maart	8 april	30 april	15 mei	30 mei	9 juni	
	08:03	07:02	07:00	07:00	06:50	07:28	
	10:11	08:31	08:46	09:01	08:37	08:51	
bezoeknr	1	2	3	4	5	6	hoogste
Bezoektype	ochtend	zonop	zonop	ochtend	ochtend	ochtend	broed- code
Grote Canadese Gans	1		1	2	1		12
Brandgans			1	1			3
Grauwe Gans	6	9	8	10			15
Knobbelzwaan		2					15
Bergeend	1	3	3	6	2	6	12
Casarca						1	3
Slobeend	2	1	4	1	2		3
Krakeend	2	2	2	3	2		3
Wilde Eend	6	5	1	1	2	1	15
Wintertaling	6	1	2	1			3
Tafeleend				1			1
Kuifeend	1	2	2	4	4		3
Fazant	2	2		1	1	2	2
Dodaars	1	1					2
Fuut			1				3
Waterral						1	2
Waterhoen					1		1
Meerkoet	5	6 (1)	3	1	6		15
Scholekster	1				1	1	10
Kluut		18	2	11	4	1	12
Kievit	11	11	7	9	3	1	15
Bontbekplevier				1			3
Grutto		2					1
Kemphaan	2						1
Watersnip			3				1
Tureluur	6	13	6	6	4	1	7
Zwartkopmeeuw	1						3
Kleine Mantelmeeuw	2						3
Veldleeuwerik	1						1
Boerenzwaluw					1		9
Fitis		1	3			1	2
Tjiftjaf	1						7

Rietzanger	2	1	13	8	10	11	14
Kleine Karekiet				11	8	5	2
Snor			2				2
Zwartkop				1			7
Winterkoning	1	1					2
Blauwborst		3					2
Paapje			1				1
Roodborsttapuit		1	1	1	1	2	7
Gele Kwikstaart					1		14
Witte Kwikstaart				1	1		3
Graspieper	1	2					2
Kneu				1		1	12
Putter					1		3
Rietgors	7	6	3	2	5	5	3
*** Overige soorten ***							
Witgat			1				2

Soort	territoria
Bergeend	6
Blauwborst	3
Boerenwaluw	1
Brandgans	1
Fazant	2
Fitis	3
Gele Kwikstaart	1
Graspieper	2
Grauwe Gans	9
Grote Canadese Gans	1
Kievit	11
Kleine Karekiet	14
Kluut	11
Kneu	2
Knobbelzwaan	2
Krakeend	2
Kuifeend	4
Meerkoet	6

Soort	territoria
Putter	1
Rietgors	5
Rietzanger	14
Roodborsttapuit	2
Scholekster	1
Slobeend	2
Snor	2
Tjiftjaf	1
Tureluur	6
Waterhoen	1
Waterral	1
Wilde Eend	5
Winterkoning	1
Wintertaling	1
Zwartkop	1

Waargenomen soorten zonder territorium:

Blauwe reiger	Steltkluit
Pijlstaart	Zomertaling
Smient	Tafeleend
Aalscholver	Tapuit
Torenvalk	Zwarte kraai
Kleine mantelmeeuw	Grote Canadese gans
Holenduif	Spreeuw
Ekster	Grote mantelmeeuw
Kauw	Zwartkopmeeuw
Kokmeeuw	Watersnip
Buizerd	Wintertaling
Witgat	Gele kwikstaart
Bruine kiekendief	Grote zilverreiger
Visdief	Veldleeuwerik
Paapje	Casarca (groep van 14 ex.)
Kleine strandloper	Bokje
Kleine plevier	Paapje
Kemphaan	Tafeleend
Zilvermeeuw	
Soepeend	

4.2 Korte evaluatie

We hebben een aardig aantal soorten vogels geteld, waarvan het merendeel watervogels. Van sommigen soorten kunnen er op bepaalde momenten grote aantallen aanwezig zijn. De Wolvenpolder wordt druk bezocht door vooral watervogels die op de plassen rusten en ruïen. Grote Canadese ganzen en knobbelzwanen kunnen dan in grote getalen aanwezig zijn. Ook Kieviten staan graag in het water op de ondiepe plekken te slapen en eenden zoeken hun voedsel op de plassen.

Eten gebeurt vooral in de oeverzones, in het slik. Het land zelf is erg hard en droog waardoor voedsel zoeken daar voor bodemdieren etende vogels vrijwel onmogelijk is.

Weidevogels zoals de grutto vinden het gebied ongeschikt en zijn vrijwel nooit aanwezig.

Doordat er langs de oevers meer begroeiing ontstaat nemen zangvogels die hiervan gebruik maken flink toe. Rietgors, kleine karekiet en rietgors zijn hier voorbeelden van.

In de trektijd kunnen er leuke waarnemingen gedaan worden. Zo werden er meerdere

paapjes, kemphanen, kleine strandlopers, kleine plevier en witgat gezien.

Foto: Yannick Wouters

4.3 Verstoringen en vernielingen

Afval en vernielingen

Ondanks, of juist(?) vanwege het feit dat de Wolvenpolder niet direct aan een woonwijk ligt is het een hangplek voor de jeugd.

Dit valt vooral te zien aan het afval dat regelmatig wordt aangetroffen.

Tijdens de bezoeken zijn er geen verstoringen opgemerkt.

Hoofdstuk 5, De kaarten

De bijbehorende kaarten per soort met daarop het aantal territoria zijn bijgevoegd als PDF document.

